Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах

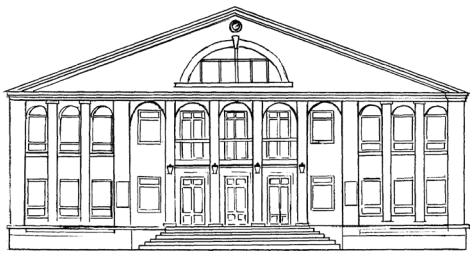

2025 р., № 99

Збірник наукових праць

виходить шість разів на рік

Головний редактор:
Сущенко А. – доктор педагогічних наук, професор

Заступник головного редактора:
Сущенко Л. – доктор педагогічних наук, професор

Редакційна колегія:
Захаріна Є. – доктор педагогічних наук, професор;
Іваницький О. – доктор педагогічних наук, професор;
Кочарян А. – кандидат педагогічних наук, доцент;
Куліченко А. – доктор педагогічних наук, доцент;
Пагута М. – кандидат педагогічних наук, доцент;
Попадич О. – доктор педагогічних наук, доцент;
Сущенко Т. – доктор педагогічних наук, професор;
Даріуш В. Скальські – доктор педагогічних наук (Республіка Польща).

Технічний редактор: М. Михальченко
Дизайнер обкладинки: А. Юдашкіна

Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах : зб. наук. пр. / [редкол.: А.В. Сущенко (голов. ред.) та ін.]. Одеса : Видавничий дім «Гельветика», 2025. Вип. 99. 206 с.

Сайт видання:

www.pedagogy-journal.kpu.zp.ua

Засновник:
Класичний приватний університет
Реєстрація суб'єкта у сфері друкованих медіа:
Рішення Національної ради України з питань телебачення і радіомовлення № 1543 від 09.05.2024 року
(ідентифікатор медіа – R30-04417)
Мови розповсюдження: українська, англійська, польська, німецька, французька, болгарська, румунська

Видавництво і друкарня –
Видавничий дім «Гельветика»
65101, Україна, м. Одеса, вул. Інглезі, 6/1
Телефони: +38 (095) 934-48-28, +38 (097) 723-06-08
E-mail: mailbox@helvetica.ua
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи
ДК № 7623 від 22.06.2022 р.

Входить до Переліку наукових фахових видань України (категорія «Б») з педагогічних наук (спеціальності: А1 – Освітні науки, А2 – Дошкільна освіта, А3 – Початкова освіта, А4 – Середня освіта (за предметними спеціальностями), А5 – Професійна освіта (за спеціалізаціями), А6 – Спеціальна освіта (за спеціалізаціями)) відповідно до Наказу МОН України від 17.03.2020 № 409 (додаток 1).

Журнал включено до міжнародної наукометричної бази Index Copernicus International (Республіка Польща)

Видання рекомендовано до друку
та поширення через мережу Internet
Вченою радою Класичного приватного університету
(протокол № 10 від 18 червня 2025 р.)

Усі права захищені.
Повний або частковий передрук і переклади дозволено лише за згодою автора і редакції.
При передрукуванні посилання на збірник наукових праць «Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах» обов'язкове.

Редакція не обов'язково поділяє думку автора і не відповідає за фактичні помилки, яких він припустився.

Статті у виданні перевірені на наявність плагіату за допомогою програмного забезпечення StrikePlagiarism.com від польської компанії Plagiat.pl.

Адреса редакції:
Класичний приватний університет
69002, м. Запоріжжя, вул. Жуковського, 70б.
Телефони/факс: +38 050 17 95 916.

Здано до набору 02.06.2025.
Підписано до друку 19.06.2025.
Формат 60×84/8. Цифровий друк. Наклад 150 пр.

ISSN 1992-5786

© Класичний приватний університет, 2025

ЗМІСТ

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ СУЧАСНОЇ ПЕДАГОГІКИ ТА ОСВІТИ

М. Ф. Бирка, А. В. Сущенко
ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНИЙ КОНСТРУКТ «ГОТОВНІСТЬ МАЙБУТНЬОГО ФАХІВЦЯ»: СУТНІСТЬ ТА УНІВЕРСАЛЬНА СТРУКТУРА **8**

А. В. Король
СИСТЕМА ЛОГОПЕДИЧНОГО СУПРОВОДУ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ В ЗАКЛАДАХ ОСВІТИ..... **16**

Ю. В. Липчанська, М. А. Азаркіна, Д. М. Курсін
ПСИХОЛОГІЧНИЙ АСПЕКТ СПРИЙНЯТТЯ КОЛЬОРУ. ЗНАЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ «КОЛЬОРОЗНАВСТВО» У НАВЧАЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ ВИЩИХ І СЕРЕДНІХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ. СПЕЦИФІКА ТА ОСОБЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ АХРОМАТИЧНИХ КОЛЬОРІВ У БАЗОВОМУ ПРОЦЕСІ НАВЧАННЯ..... **21**

Лю Шаньнань
КРИТЕРІЇ ТА РІВНІ ІНШОМОВНОЇ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ФАХІВЦІВ МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА В УМОВАХ ТРАНСФОРМАЦІЇ ВИЩОЇ МУЗИЧНОЇ ОСВІТИ..... **33**

В. Ц. Олійник
РОЛЬ КЕРІВНИКА ЗАКЛАДУ ОСВІТИ ДО УПРАВЛІННЯ ЯКІСТЮ ОСВІТИ..... **41**

Л. О. Сущенко
ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПЕДАГОГІЧНІ ЗАСАДИ УПРАВЛІННЯ ЗАКЛАДОМ ОСВІТИ В КОНТЕКСТІ РЕАЛІЗАЦІЇ АКМЕСИНЕРГЕТИЧНОГО Й МОТИВАЦІЙНОГО ПІДХОДІВ..... **45**

Т. В. Хома
ВИПЕРЕДЖАЮЧЕ НАВЧАННЯ НА УРОКАХ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ В ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ..... **51**

Є. О. Шкарупа, С. О. Бадер
ФОРМУВАННЯ ЗДОРОВ'ЯЗБЕРЕЖУВАЛЬНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ДІТЕЙ РАННЬОГО ТА ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ В УМОВАХ ГУРТКОВОЇ РОБОТИ У ЗДО..... **56**

ЗАГАЛЬНООСВІТНЯ ШКОЛА

М. Ф. Бирка, Г. М. Перун
ПСИХОЛОГІЧНІ ФАКТОРИ УСПІШНОСТІ ВИВЧЕННЯ ІНФОРМАТИКИ: МИСЛЕННЯ **62**

О. О. Гриб'юк
ВАРІАТИВНІСТЬ МОДЕЛЮВАННЯ ТВОРЧИХ ПРОЦЕСІВ У РАМКАХ ДОСЛІДНИЦЬКОГО НАВЧАННЯ ПРЕДМЕТІВ ПРИРОДНИЧО-МАТЕМАТИЧНОГО ЦИКЛУ З ПЕДАГОГІЧНО ВИВАЖЕНИМ І МЕТОДИЧНО ВМОТИВОВАНИМ ВИКОРИСТАННЯМ ТЕХНОЛОГІЙ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ..... **71**

ВИЩА ШКОЛА

А. М. Андрєєв, Є. В. Дуда, О. С. Яновський
ЗАЛУЧЕННЯ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ ДО ПРОВЕДЕННЯ УЧНІВСЬКОЇ ОЛІМПІАДИ З ФІЗИКИ В ЗАПОРІЗЬКОЇ ОБЛАСТІ ЯК ЕЛЕМЕНТ ЇХ КВАЗІПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ **80**

Л. А. Башманівська, В. І. Башманівський
ВИРАЗНІСТЬ ЯК КОМУНІКАТИВНО-СТИЛІСТИЧНИЙ КОМПОНЕНТ КУЛЬТУРИ МОВЛЕННЯ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ-СЛОВЕСНИКІВ І ЖУРНАЛІСТІВ **88**

Я. М. Бельмаз, В. В. Панченко
АНГЛІЙСЬКА МОВА ДЛЯ НАУКОВОЇ КОМУНІКАЦІЇ: ВИКЛИКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ВИКЛАДАННЯ МАГІСТРАМ НЕМОВНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ **93**

І. Ю. Буковська, І. Б. П'ятикоп
ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ ІНДИВІДУАЛЬНО-ОРІЄНТОВАНОЇ ІНШОМОВНОЇ ПІДГОТОВКИ СТУДЕНТІВ ТЕХНІЧНОГО ЗАКЛАДУ **100**

Ю. М. Буровицька
ВПРОВАДЖЕННЯ ЗМІШАНОГО НАВЧАННЯ В АНГЛОМОВНУ ПІДГОТОВКУ СТУДЕНТІВ-КОМП'ЮТЕРНИКІВ **107**

О. Г. Бурцева
РЕАЛІЗАЦІЯ КОМПЕТЕНТНІСНОГО ПІДХОДУ НА УРОКАХ МАТЕМАТИКИ В СТАРШІЙ ШКОЛІ ЗАСОБАМИ МУЛЬТИМЕДІА **114**

К. В. Вороніна, Т. Б. Валійова
ЗАСТОСУВАННЯ МВОК (МАСОВИЙ ВІДКРИТИЙ ОНЛАЙН КУРС) ПРИ ВИВЧЕННІ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ У ЗВО З УРАХУВАННЯМ МІНЛИВИХ УМОВ **120**

М. О. Демченко, О. В. Чередник
УПРОВАДЖЕННЯ ТЕХНОЛОГІЇ ФОРМУВАННЯ МЕТОДИЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ВИХОВАТЕЛІВ ЗАКЛАДІВ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ ЗАСОБАМИ ЕЛЕКТРОННИХ ОСВІТНІХ РЕСУРСІВ **129**

О. А. Ільченко
ІНТЕГРАЦІЯ МЕДІАГРАМОТНОСТІ У МОВНОКОМУНІКАТИВНІЙ ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНІХ ОФІЦЕРІВ НАЦІОНАЛЬНОЇ ГВАРДІЇ УКРАЇНИ **135**

Б. І. Ковальчук
МЕТОД ПРОЄКТІВ У ФОРМУВАННІ ПРОФЕСІЙНИХ ТА НАДПРОФЕСІЙНИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ МАЙБУТНІХ ПЕДАГОГІВ ПРОФЕСІЙНОГО НАВЧАННЯ В ГАЛУЗІ ТРАНСПОРТУ **140**

О. О. Кравець
ПРАКТИЧНЕ ВИКОРИСТАННЯ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ ПІД ЧАС ВИВЧЕННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ **146**

С. А. Мамиченко
ФОРМУВАННЯ НАВИЧОК РОБОТИ В КОМАНДІ
В УМОВАХ ДИДЖИТАЛІЗАЦІЇ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ
У ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ.....**152**

Н. А. Несторук, А. А. Шарко
УПРАВЛІННЯ ОСВІТОЮ: ПРОБЛЕМНЕ НАВЧАННЯ
ЯК МОТИВАЦІЙНИЙ ІНСТРУМЕНТ АКТИВІЗАЦІЇ
НАВЧАЛЬНО-ПІЗНАВАЛЬОЇ ДІЯЛЬНОСТІ СТУДЕНТІВ.....**157**

Н. В. Петренко
МОДЕЛЬ ФОРМУВАННЯ САМООСВІТНЬОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ
МАЙБУТНІХ ВЧИТЕЛІВ НА ЕТАПІ НАВЧАННЯ
В ЗАКЛАДІ ВИЩОЇ ОСВІТИ.....**163**

І. В. Савченко, Е. І. Семенець
ЗАСТОСУВАННЯ ДІАЛОГОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ
ПРИ ВИВЧЕННІ ІНОЗЕМНИХ МОВ У ЗВО.....**172**

Ю. П. Франко, О. В. Петлюк
АКТУАЛЬНІСТЬ ФОРМУВАННЯ ЦИФРОВОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ
МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ ЦИФРОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ
В УМОВАХ ТРАНСФОРМАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ.....**181**

G. Yu. Tsapro, V. V. Yakuba, N. F. Gladush
FROM PASSIVE TO ACTIVE: EXPLORING THE FLIPPED CLASSROOM
IN MA ENGLISH EDUCATION.....**187**

І. М. Шоробура
СТАНОВЛЕННЯ УКРАЇНСЬКОЇ НАЦІОНАЛЬНОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ
ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ ХМЕЛЬНИЦЬКОЇ ГУМАНІТАРНО-ПЕДАГОГІЧНОЇ
АКАДЕМІЇ: ВИКЛИКИ СЬОГОДЕННЯ.....**193**

І. Ф. Шумілова
ДЕРЖАВНА ПОЛІТИКА В ГАЛУЗІ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ КАДРІВ
У АГРАРНИХ ЗАКЛАДАХ ОСВІТИ.....**198**

CONTENTS

THEORETICAL BASICS OF MODERN PEDAGOGY AND EDUCATION

Byrka M., Sushchenko A.
PSYCHOLOGICAL AND PEDAGOGICAL CONSTRUCT «READINESS OF A FUTURE SPECIALIST»: ESSENCE AND UNIVERSAL STRUCTURE..... **8**

Korol A.
THE SYSTEM OF SPEECH THERAPY SUPPORT FOR PRESCHOOL CHILDREN IN EDUCATIONAL INSTITUTIONS..... **16**

Lipchanska Y., Azarkina M., Kursyn D.
PSYCHOLOGICAL ASPECT OF COLOUR PERCEPTION. THE SIGNIFICANCE OF THE DISCIPLINE 'COLOUR SCIENCE' IN THE EDUCATIONAL PROCESS OF HIGHER AND SECONDARY EDUCATIONAL INSTITUTIONS. SPECIFICITY AND PECULIARITIES OF USING ACHROMATIC COLOURS IN THE BASIC LEARNING PROCESS..... **21**

Liu Shannan.
CRITERIA AND LEVELS OF FOREIGN LANGUAGE PROFESSIONAL COMPETENCE OF MUSICAL ART PROFESSIONALS IN THE CONTEXT OF HIGHER MUSICAL EDUCATION TRANSFORMATION..... **33**

Oliynyk V.
THE ROLE OF THE HEAD OF AN EDUCATIONAL INSTITUTION IN MANAGING THE QUALITY OF EDUCATION..... **41**

Sushchenko L.
ORGANIZATIONAL AND PEDAGOGICAL PRINCIPLES OF EDUCATIONAL INSTITUTION MANAGEMENT IN THE CONTEXT OF IMPLEMENTING THE ACMESYNERGETIC AND MOTIVATIONAL APPROACHES..... **45**

Khoma T.
ANTICIPATORY LEARNING IN PHYSICAL EDUCATION CLASSES IN PRIMARY SCHOOL..... **51**

Shkarupa Ye., Bader S.
FORMATION OF HEALTH-PRESERVING COMPETENCE IN YOUNG AND PRESCHOOL CHILDREN IN CIRCLE WORK IN PRESCHOOL INSTITUTIONS..... **56**

SCHOOL

Byrka M., Perun G.
PSYCHOLOGICAL FACTORS OF ACADEMIC SUCCESS IN STUDYING INFORMATICS: THINKING..... **62**

Hrybiuk O.
VARIABILITY OF MODELLING OF CREATIVE PROCESSES
IN THE FRAMEWORK OF RESEARCH-BASED TEACHING OF SUBJECTS
OF THE NATURAL-MATHEMATICAL CYCLE WITH PEDAGOGICALLY
BALANCED AND METHODOLOGICALLY MOTIVATED USE
OF ARTIFICIAL INTELLIGENCE TECHNOLOGIES..... **71**

HIGH SCHOOL

Andreev A., Duda Y., Yanovsky O.
INVOLVING HIGHER EDUCATION STUDENTS IN HOLDING
A STUDENT PHYSICS OLYMPIAD IN THE ZAPORIZHZHIA REGION
AS AN ELEMENT OF THEIR QUASI-PROFESSIONAL ACTIVITIES..... **80**

Bashmanivska L., Bashmanivskyi V.
EXPRESSIVENESS AS A COMMUNICATIVE AND STYLISTIC COMPONENT
OF THE SPEECH CULTURE OF FUTURE LANGUAGE
AND LITERATURE TEACHERS AND JOURNALISTS..... **88**

Belmaz Ya., Panchenko V.
ENGLISH FOR SCIENTIFIC COMMUNICATION:
CHALLENGES AND PROSPECTS OF TEACHING MASTER'S STUDENTS
OF NON-LINGUISTIC SPECIALTIES..... **93**

Bukovska I., Pyatikop I.
PEDAGOGICAL CONDITIONS OF INDIVIDUALLY ORIENTED FOREIGN
LANGUAGE TRAINING OF STUDENTS OF A TECHNICAL INSTITUTION..... **100**

Burovytska Yu.
IMPLEMENTATION OF BLENDED LEARNING
INTO THE ENGLISH-LANGUAGE TRAINING
OF COMPUTER SCIENCE STUDENTS..... **107**

Burtseva O.
IMPLEMENTATION OF A COMPETENCY-BASED APPROACH
IN MATHEMATICS LESSONS IN HIGH SCHOOL USING MULTIMEDIA..... **114**

Voronina K., Valiiova T.
THE USING MOOC`S (MASSIVE OPEN ONLINE COURSE)
IN FOREING LANGUAGES TEACHING IN HIGHER SCHOOLS BASED
ON THE CHANGINGCONDITIONS..... **120**

Demchenko M., Cherednyk O.
IMPLEMENTATION OF THE TECHNOLOGY OF FORMING
METHODOLOGICAL COMPETENCE OF FUTURE PRESCHOOL TEACHERS
BY MEANS OF ELECTRONIC EDUCATIONAL RESOURCES..... **129**

Ilchenko O.
INTEGRATION OF MEDIA LITERACY INTO THE LANGUAGE
AND COMMUNICATION TRAINING OF FUTURE OFFICERS
OF THE NATIONAL GUARD OF UKRAINE..... **135**

Kovalchuk B.
THE PROJECT METHOD IN THE FORMATION OF PROFESSIONAL AND SUPRA-PROFESSIONAL COMPETENCES OF FUTURE VOCATIONAL EDUCATION TEACHERS IN THE FIELD OF TRANSPORT..... **140**

Kravets O.
PRACTICAL STUDY OF ARTIFICIAL INTELLIGENCE APPLICATION IN FOREIGN LANGUAGE LEARNING..... **146**

Mamychenko S.
FORMATION OF TEAMWORK SKILLS IN THE CONTEXT OF DIGITALIZATION OF THE EDUCATIONAL PROCESS IN HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS..... **152**

Nestoruk N., Sharko A.
EDUCATIONAL MANAGEMENT: PROBLEM-BASED LEARNING AS A MOTIVATIONAL TOOL FOR ACTIVATING STUDENTS' LEARNING AND COGNITIVE ACTIVITY..... **157**

Petrenko N.
MODEL FOR DEVELOPING SELF-EDUCATIONAL COMPETENCE OF FUTURE TEACHERS AT THE STAGE OF HIGHER EDUCATION..... **163**

Savchenko I., Semenets E.
THE USING OF DIALOGIC TECHNOLOGIES IN FOREIGH LANGUAGES TEACHING IN INSTITUTION OF HIGHER EDUCATION..... **172**

Franko Y., Petliuk O.
RELEVANCE OF DEVELOPING DIGITAL COMPETENCE IN FUTURE SPECIALISTS IN DIGITAL TECHNOLOGIES AMID TRANSFORMATIONAL PROCESSES..... **181**

Tsapro G. , Yakuba V., Gladush N.
FROM PASSIVE TO ACTIVE: EXPLORING THE FLIPPED CLASSROOM IN MA ENGLISH EDUCATION..... **187**

Shorobura I.
FORMATION OF THE UKRAINIAN NATIONAL IDENTITY OF STUDENTS OF KHMELNYTSKY HUMANITARIAN PEDAGOGICAL ACADEMY: CHALLENGES OF THE PRESENT..... **193**

Shumilova I.
STATE POLICY IN THE FIELD OF PROFESSIONAL TRAINING IN AGRICULTURAL EDUCATION INSTITUTIONS..... **198**

УДК 378.147:005.551]:004
DOI https://doi.org/10.32782/1992-5786.2025.99.22

С. А. Мамиченко
доктор філософії, доцент кафедри педагогіки,
ДЗ «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка»

ФОРМУВАННЯ НАВИЧОК РОБОТИ В КОМАНДІ В УМОВАХ ДИДЖИТАЛІЗАЦІЇ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ У ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ

У статті розглядається актуальна проблема формування навичок роботи в команді в умовах диджиталізації освітнього процесу у закладах вищої освіти (ЗВО). В сучасному світі, що характеризується швидким розвитком цифрових технологій, здатність до ефективної командної взаємодії стає одним із ключових факторів успішної професійної діяльності. Диджиталізація створює нові можливості для організації спільної роботи студентів, зокрема через використання онлайн-платформ, віртуальних комунікаційних інструментів та цифрових методик навчання.

Автором уточнено сутність терміну «команда», визначено засади ефективної взаємодії в команді та необхідні для цього навички. У ході аналізу наукової літератури за проблемою дослідження конкретизовано сучасні методики для покращення командної роботи в онлайн-середовищі.

Визначено роль цифрових інструментів та новітніх технологій в сучасному освітньому середовищі. Здійснено аналіз впливу цифрових технологій на командну взаємодію студентів, визначено основні переваги та виклики використання цифрових інструментів у навчальному процесі. Зокрема, розглянуто такі аспекти, як розвиток цифрової культури, адаптація освітніх методик до нових реалій, роль викладача в управлінні командною роботою в онлайн-середовищі. Особливу увагу приділено питанням мотивації студентів до ефективної командної співпраці, подоланню комунікаційних бар'єрів у віртуальному просторі та забезпеченню рівного доступу до цифрових ресурсів.

На основі аналізу наукових досліджень та міжнародного досвіду у статті запропоновано рекомендації щодо використання методів навчання, спрямованих на розвиток командних навичок у студентів в умовах цифрової трансформації освітнього середовища, визначено особливості формування навичок роботи в команді в умовах диджиталізації освітнього процесу у закладах вищої освіти та окреслено відповідні задачі щодо вдосконалення освітнього процесу.

Ключові слова: *командна робота, диджиталізація, освітній процес, цифрові технології, заклади вищої освіти, методи навчання, комунікація.*

Постановка проблеми. У сучасному світі, що стрімко змінюється під впливом технологічного прогресу, вміння ефективно працювати в команді стає однією з ключових компетенцій для фахівців різних галузей. В умовах глобалізації, цифрової трансформації та постійного оновлення знань роботодавці все більше цінують не лише індивідуальні професійні навички, а й здатність до ефективної співпраці, комунікації та взаємодії у колективі.

Заклади вищої освіти (ЗВО) відіграють ключову роль у підготовці майбутніх фахівців, і тому перед ними постає завдання інтеграції сучасних підходів до навчання, які сприяють розвитку командних компетенцій. Диджиталізація освітнього процесу відкриває широкі можливості для впровадження нових методик організації командної роботи, використовуючи цифрові платформи, віртуальні середовища та інноваційні педагогічні технології.

Разом із тим, цифрова трансформація освіти створює нові виклики, що стосуються як зміни форматів взаємодії між студентами, так і необхідності адаптації методів викладання, мотивації учасників навчального процесу та розвитку цифрової культури. Важливим аспектом є також питання рівного доступу до цифрових ресурсів і технологій, що впливає на ефективність командної роботи у віртуальному середовищі.

Отже, аналіз методів та технологій формування навичок командної роботи в умовах диджиталізації є актуальним і потребує всебічного дослідження. У даній статті розглянуто значення командної роботи у сучасній освіті, вплив цифрових технологій на цей процес, а також основні методи, виклики та перспективи формування командних навичок у ЗВО.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Актуальність формування навичок командної роботи у вищій освіті в умовах цифрової трансформації підтверджується численними міжнародними та національними дослідженнями.

Командна робота розглядається як один із ключових компонентів сучасної освіти. Вивчення впливу онлайн-освіти на формування командних навичок було проведене Європейською комісією [12]. У звіті зазначено, що студенти, які навча-

© Мамиченко С. А., 2025

ються у змішаних або повністю онлайн-форматах, розвивають навички цифрової взаємодії швидше, ніж їхні колеги у традиційному навчанні. Водночас серед основних викликів виокремлено складнощі з підтриманням мотивації та нерівний доступ до технологій.

У дисертації Metri M. «Motivational Communication Strategies for Virtual Teams» [14] зазначається, що відсутність особистих зустрічей у віртуальних командах може призводити до труднощів у розумінні та взаємодії між членами команди, що впливає на емоційне залучення та ефективність командної роботи.

Ряд досліджень пропонують конкретні методики для покращення командної роботи в онлайн-середовищі:

− Методика проєктного навчання (Project-Based Learning, PBL), яку активно використовують у фінських та німецьких університетах, сприяє розвитку відповідальності та здатності працювати в команді в умовах онлайн-взаємодії.

− Метод «перевернутого класу» (Flipped Classroom), застосований у Стенфордському університеті [15], показав ефективність для студентів, які працюють у командах дистанційно, оскільки дозволяє їм самостійно засвоювати теоретичний матеріал і більше часу приділяти практичним груповим завданням.

− Змішане навчання (Blended Learning) на основі кейс-методу використовується у Лондонській школі економіки (London School of Economics), де цифрові технології застосовуються для аналізу реальних проблем у командному форматі.

О. Антонова та Л. Фамілярська зазначають, що впровадження цифрових технологій у навчальний процес сприяє вдосконаленню традиційних методів навчання завдяки новим форматам подачі освітнього контенту та інтерактивним підходам, які вирізняються високою динамічністю та мобільністю. Науковці підкреслюють, що вибір конкретних цифрових інструментів для розробки навчальних завдань має здійснюватися з урахуванням визначених освітніх цілей. Інтерактивні навчальні курси, які базуються на цифрових технологіях, стали більш адаптивними, зручними у використанні та індивідуалізованими, що відповідає вимогам сучасного інформаційного суспільства. Цифровізація освіти, за їхньою думкою, виступає ключовим чинником її оновлення та гармонізується із загальними напрямами реформування освітньої системи [1].

Горбунова В.В. у монографії «Психологія командотворення: ціннісно-рольовий підхід до формування та розвитку команд» представляє концепцію командотворення, підкреслюючи важливість скоординованості дій, чіткого розподілу обов'язків та відповідальності, а також ефективності та орієнтованості на результат у діяльності команди [5].

Аналіз сучасних досліджень підтверджує, що цифрові технології можуть ефективно сприяти розвитку командних навичок студентів, однак, хоча використання цифрових платформ стало звичним, викладачі не завжди використовують інтерактивні методи для стимулювання командної роботи, їхнє впровадження потребує стратегічного підходу, методичної підтримки та пошуку нових управлінських рішень.

Мета статті – розглянути основні методи та технології формування командних навичок у цифровому середовищі під час навчання здобувачів у ЗВО.

Виклад основного матеріалу. Командна робота сприяє розвитку комунікативних навичок, критичного мислення, здатності до співпраці та вирішення комплексних завдань. У контексті вищої освіти формування цих компетенцій є необхідним для підготовки конкурентоспроможних фахівців, здатних ефективно працювати в колективі та адаптуватися до змінних умов професійної діяльності.

Згідно з науковими підходами вітчизняних психолого-педагогічних та філолого-управлінських досліджень, термін «команда» трактується як колектив однодумців або група індивідів, які володіють взаємодоповнюючими навичками, ефективно розподіляють завдання, несуть спільну відповідальність за досягнення конкретних результатів та сприяють професійному й особистісному зростанню, виконуючи значущі соціальні та особисті функції.

Муха Р.А. визначає термін «команда» як «групу креативних людей згуртовану навколо одного лідера, що займаються спільною справою із задоволенням, сполучають свою особисту мету із загальною, і свідомо взаємодіють один з одним для її досягнення, а результатом їхньої справи є якісно новий продукт» [7].

Бондар Т., Каліна К., Шейко А. виокремлюють навички, що є загальним для різних типів команд: «здатність вирішувати складні питання; здатність швидко розв’язувати конфліктні ситуації, передбачати й уникати їх за можливістю; здатність до взаємної підтримки та надання взаємної допомоги; здатність до самостійної організації та відкритість у діяльності» [3].

Баніт О.В. виокремлює основні засади ефективної взаємодії в команді. По-перше, співпраця повинна переважати над конкуренцією, що передбачає прийняття командних цілей як особистісно значущих для кожного її учасника. По-друге, командний дух є важливим чинником, який сприяє підвищенню рівня довіри та турботи між членами команди. По-третє, успішна взаємодія передбачає здатність кожного члена команди ефективно

діяти в різних ситуаціях. Нарешті, кожен учасник команди несе особисту відповідальність за кінцевий результат спільної роботи [2].

Сучасною політичною ініціативою Європейського Союзу (ЄС) є План дій цифрової освіти (2021-2027), який визначає спільне бачення високоякісної, інклюзивної та доступної цифрової освіти в Європі та спрямована на підтримку адаптації систем освіти та навчання держав-членів до епохи цифрових технологій [12].

Диджиталізація освітнього процесу передбачає інтеграцію цифрових технологій у всі аспекти навчання, що змінює підходи до організації командної роботи. Використання онлайн-платформ, віртуальних спільнот та інших цифрових інструментів дозволяє студентам взаємодіяти незалежно від географічного розташування, сприяє розвитку цифрової грамотності та відкриває доступ до глобальних ресурсів.

Цифрові інструменти та новітні технології сприяють формуванню інноваційного освітнього цифрового простору в закладах освіти. Вони активізують комунікаційні взаємозв'язки між усіма учасниками освітнього процесу, доповнюють традиційні методики викладання сучасними засобами подачі інформації, а також забезпечують інтерактивну, симулятивну й інформаційно насичену взаємодію в навчальному середовищі. Залучення цифрових технологій до освітнього процесу підвищує його гнучкість, адаптивність і доступність для здобувачів освіти.

Інтеграція цифрових технологій в освітній процес слугує інструментом, що трансформує освітнє середовище та сприяє його розвитку й адаптації до динамічних методів педагогічної взаємодії. Завдяки впровадженню сучасних цифрових рішень зростає активність здобувачів освіти, а навчальний процес набуває характеру самостійного оволодіння знаннями. Аналіз сучасних наукових розробок дозволяє визначити основні методи та технології формування командних навичок у цифровому середовищі, а саме:

1. *Використання онлайн-платформ для спільної роботи.* Інструменти, такі як Google Workspace, Microsoft Teams, Slack та інші, надають можливість студентам спільно працювати над проектами в реальному часі, обмінюватися документами, проводити відеоконференції та обговорення. Це сприяє розвитку навичок комунікації та співпраці в цифровому середовищі [8; 10].

2. *Впровадження інтерактивних методів навчання.* Використання ділових ігор, симуляцій, кейс-стаді та інших інтерактивних підходів у цифровому форматі дозволяє студентам занурюватися в реалістичні ситуації, що вимагають командної взаємодії та спільного прийняття рішень [9].

3. *Розвиток проектної діяльності.* Організація командних проектів із використанням цифрових інструментів сприяє формуванню навичок планування, розподілу обов'язків, управління часом та ресурсами, а також відповідальності за спільний результат [4].

4. *Використання соціальних мереж та форумів.* Створення закритих груп у соціальних мережах або на спеціалізованих форумах для обговорення навчальних питань та обміну інформацією сприяє формуванню спільноти та розвитку навичок онлайн-комунікації [6].

Незважаючи на численні переваги, диджиталізація освітнього процесу також супроводжується певними викликами, а саме:

− *Технічні обмеження.* Не всі студенти мають доступ до якісного інтернет-з'єднання та необхідного обладнання, що може ускладнювати ефективну командну роботу в онлайн-середовищі.

− *Недостатня цифрова грамотність учасників освітнього процесу.* Використання цифрових інструментів вимагає від студентів та викладачів певного рівня цифрової компетентності, що потребує додаткового навчання та адаптації.

− *Зниження рівня соціальної взаємодії.* Віртуальне спілкування не завжди може повністю замінити особисту взаємодію, що є важливим аспектом формування командних навичок [11].

Для подолання цих викликів необхідно:

− Інвестувати в інфраструктуру шляхом забезпечення доступу до необхідних технічних ресурсів та стабільного інтернет-з'єднання для всіх учасників освітнього процесу.

− Підвищувати рівень цифрової грамотності здобувачів вищої освіти й викладачів, що передбачає проведення тренінгів, вебінарів, семінарів та навчання за спеціалізованими програмами для студентів і викладачів з метою оволодіння сучасними цифровими інструментами.

− Використовувати змішані форми навчання, які поєднують онлайн й офлайн взаємодію та переваги цифрових технологій і особистого спілкування.

Аналіз сучасних досліджень і міжнародного досвіду дозволяє визначити особливості формування навичок роботи в команді в умовах диджиталізації освітнього процесу у закладах вищої освіти:

1. Диджиталізація сприяє розвитку командних навичок через доступ до інтерактивних навчальних платформ, спільних онлайн-дошок, відеоконференцій та інших інструментів для комунікації та колаборації. Віртуальні команди можуть ефективно співпрацювати незалежно від географічного розташування.

2. Роль викладача змінюється: від традиційного носія знань до координатора навчального процесу, наставника, що спрямовує студентів у процесі командної роботи. Педагог має володіти цифровими компетенціями, аби ефективно організовувати навчання в онлайн-середовищі.

3. Мотивація студентів до командної співпраці в онлайн-форматі залишається важливим фактором успішності навчального процесу. Використання ігрових методик, інтерактивних завдань, елементів змагання та реальних кейсів може сприяти залученню студентів до активної взаємодії.

4. Основними викликами командної роботи в умовах диджиталізації є: нерівний доступ до технологій, недостатній рівень цифрової грамотності, проблеми з комунікацією та координацією завдань у віртуальному середовищі, низький рівень довіри між членами команд, а також складнощі з підтриманням залученості студентів у віддаленому форматі.

5. Необхідно адаптувати методи оцінювання результатів командної роботи**.** Традиційні підходи до оцінювання не завжди враховують індивідуальний внесок кожного учасника команди, тому варто використовувати змішані моделі оцінювання, які включають самооцінку, взаємооцінку та експертний аналіз.

6. Перспективи подальшого розвитку командної роботи в умовах диджиталізації освіти включають інтеграцію штучного інтелекту, розширену реальність, хмарні технології та інші інноваційні рішення, які дозволять створювати більш інтерактивне та персоналізоване навчальне середовище.

Висновки і пропозиції. Формування навичок роботи в команді в умовах диджиталізації освітнього процесу у ЗВО є одним із ключових напрямів модернізації вищої освіти. Використання цифрових технологій створює нові можливості для підвищення ефективності командної взаємодії, однак одночасно ставить перед викладачами та студентами низку викликів.

Аналіз сучасних досліджень підтверджує, що цифрові технології можуть ефективно сприяти розвитку командних навичок студентів, однак їхнє впровадження потребує стратегічного підходу та методичної підтримки. Використання інтерактивних платформ, адаптація освітніх методик до онлайн-формату, підвищення цифрової грамотності й адаптація освітніх програм до нових технологічних реалій та врахування специфічних викликів цифрового середовища є ключовими факторами успішного формування навичок командної роботи у здобувачів вищої освіти.

Проведене дослідження надає можливість запропонувати наступні рекомендації щодо вдосконалення педагогічних методик й спрямування навчання на формування командних навичок студентів: використовувати адаптивні цифрові платформи для навчання, що сприятимуть ефективній командній співпраці; розробляти спеціальні курси з цифрової грамотності для студентів та викладачів; створювати змішані навчальні моделі, що поєднують онлайн- та офлайн-методи роботи; активно застосовувати методику проєктного навчання, що передбачає реальну командну роботу над завданнями; проваджувати механізми моніторингу залученості здобувачів вищої освіти та ефективності командної роботи за допомогою аналітичних інструментів.

Список використаної літератури:

1. Антонова О., Фамілярська Л. Використання цифрових технологій в освітньому середовищі закладу вищої освіти. *Відкрите освітнє е-середовище сучасного університету.* 2019. С. 10–22.
2. Баніт О. В. Командоутворення як продуктивна педагогічна технологія освіти. Інноваційні трансформації в сучасній освіті: виклики, реалії, стратегії (Open Forum-ITME-CRS2019): збірник матеріалів Першого Всеукраїнського відкритого науково-практичного форуму (Київ–Одеса, 10-13 жовтня 2019 року). Одеса. 2019. Вип. 1.221 с. С. 62–64. https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/719521/1/%D0%91%D0%B0%D0%BD%D1%96%D1%82_%D1%82%D0%B5%D0%B7%D0%B8-2019.pdf (дата звернення 01.04.2025).
3. Бондар Т., Каліна К., Шейко А. Формування навичок командотворення засобами інтерактивних освітніх технологій у здобувачів вищої медичної освіти як духовно-інтелектуальна складова освітнього процесу. *Актуальні питання гуманітарних наук*. Вип. 69, том 1, 2023. DOI https://doi.org/10.24919/2308-4863/69-1-37 (дата звернення 01.04.2025).
4. Вощевська О.В., Тронь Т.В., Книш С.І., Кібенко Л.М. Використання сучасних технологій та цифрових інструментів у контексті дистанційного та змішаного навчання. *Інноваційна педагогіка.* Випуск 53. Том 2. 2022. DOI https://doi.org/10.32782/2663-6085/2022/53.2.35 (дата звернення 01.04.2025).
5. Горбунова В. Психологія командотворення: Ціннісно-рольовий підхід до формування та розвитку команд : монографія. Житомир : Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2014. 380 с.
6. Приходько Д., Медкова О. Соціальні мережі та перспективи їх використання в освітньому процесі. *Актуальні питання гуманітарних наук*. Вип 27, том 4, 2020. DOI https://doi.org/10.24919/2308-4863.4/27.203996 (дата звернення 01.04.2025).
7. Муха Р.А. Команда, її сутність та особливості розвитку. *Ефективна економіка*. № 8, 2015. ULR: http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=4253. (дата звернення 01.04.2025).
8. Сачко Ю. 13 освітніх платформ для вчителя. *JustClass*. 12.03.2025. ULR: https://justclass.com.ua/blog/13-osvitnih-platform-dlya-vchyteliv/ (дата звернення 01.04.2025).

9. Січинська Л. Інтерактивні методи навчання. *Gosta.* 13 березня 2024. ULR: https://gosta.media/nauka-ta-osvita/interaktyvni-metody-navchannia-perevahy-ta-vykorystannia-v-suchasnij-osviti/ (дата звернення 01.04.2025).
10. Стойка О., Матейчук Д. Сучасні підходи до впровадження цифрових технологій в освітній процес ЗВО. *Актуальні питання гуманітарних наук.* Вип. 62, том 2, 2023. DOI https://doi.org/10.24919/2308-4863/62-2-48 (дата звернення 01.04.2025).
11. Шишенко І. Деякі аспекти впливу цифрових технологій на освітній процес закладів вищої освіти: огляд проблем та викликів. *Освіта. Інноватика. Практика.* 2022 № 10(5). С. 42–47. URL: https://doi.org/10.31110/2616-650Xvol10i5-006 (дата звернення 05.04.2025).
12. Digital Education Action Plan 2021-2027. *European Commission.* Brussels, EU Publications. 2022. https://education.ec.europa.eu/focus-topics/digital-education/action-plan (дата звернення 05.04.2025).
13. Johnson, D. W., & Johnson, R. T. Active Learning: Cooperation in the College Classroom. *Stage. The Annual Report of Educational Psychology in Japan.* 2008 Volume 47 Pages 29-30. https://doi.org/10.5926/arepj1962.47.0_29 (дата звернення 05.04.2025).
14. Metri M. Motivational Communication Strategies for Virtual Teams. *Walden Dissertations and Doctoral Studies.* 2022. 137 с. https://scholarworks.waldenu.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=14856&context=dissertations&utm_source=chatgpt.com/ (дата звернення 05.04.2025).
15. Stanford University. Flipped Classroom and Remote Teamwork Efficiency. Stanford Digital Learning Journal, 2022. 14(2), 67-89.

Mamychenko S. Formation of Teamwork Skills in the Context of Digitalization of the Educational Process in Higher Education Institutions

The article addresses the urgent issue of developing teamwork skills in the context of the digitalization of the educational process in higher education institutions. In today's world, characterized by the rapid development of digital technologies, the ability to engage in effective team interaction has become one of the key factors for successful professional activity. Digitalization creates new opportunities for organizing collaborative student work, particularly through the use of online platforms, virtual communication tools, and digital learning methods.

The author clarifies the essence of the term "team," defines the foundations of effective teamwork and the necessary skills for its implementation. Through the analysis of scientific literature on the subject, modern methods for improving team collaboration in an online environment are specified.

The role of digital tools and emerging technologies in the modern educational environment is determined. The article analyzes the impact of digital technologies on student team interaction, outlining the main advantages and challenges of using digital tools in the learning process. Specifically, it addresses aspects such as the development of digital culture, the adaptation of educational methods to new realities, and the role of instructors in managing team-based work in online environments. Special attention is given to student motivation for effective team cooperation, overcoming communication barriers in virtual spaces, and ensuring equal access to digital resources.

Based on the analysis of scientific studies and international experience, the article offers recommendations for applying teaching methods aimed at developing students' teamwork skills in the conditions of digital transformation of the educational environment. It outlines the specific features of teamwork skills formation during the digitalization of the educational process in higher education institutions and defines the corresponding tasks for improving the educational process.

Key words: *teamwork, digitalization, educational process, digital technologies, higher education institutions, teaching methods, communication.*

НОТАТКИ